

2014. február

Jelenségnaptár

HOLDFÁZISOK

Február 6.	19:22 UT	első negyed
Február 14.	23:53 UT	telehold
Február 22.	17:15 UT	utolsó negyed

A bolygók láthatósága

Merkúr: Február elején még több mint másfél órával nyugszik a Nap után. Láthatósága gyorsan romlik, 15-én már első együttállásban van a Nappal. Néhány nappal később már újra kereshető napkelte előtt a délkeleti horizont közelében, láthatósága fokozatosan javul. A hónap végén már egy órával kel a Nap előtt.

Vénusz: A hajnali keleti-délkeleti égbolt ragyogó fényű égiteste. A hónap folyamán több mint két órával kel a Nap előtt. Fényessége $-4,8^m$, amely érték a hónap közepén néhány napra $-4,9^m$ -ra növekszik. Átmérője jelentős mértékben, $51,2''$ -ről $33,2''$ -re csökken, fázisa $0,13$ -ról $0,36$ -ra nő.

Mars: Előretartó, de fokozatosan lassuló mozgást végez a Virgo csillagképben. Éjfél előtt kel, az éjszaka második felében látható a délkeleti-déli égen. Gyorsan fényesedik, fényessége $+0,3^m$ -ról $-0,5^m$ -ra nő, látszó átmérője $8,9''$ -ről $11,6''$ -re hízik.

Jupiter: Folytatja hátráló mozgását a Gemini csillagképben. Az éjszaka nagy részében látható magasan a déli-délnyugati égen mint feltűnő fényes égitest. Hajnalban nyugszik. Fényessége $-2,5^m$, átmérője $44''$.

Szaturnusz: Előretartó mozgást végez a Libra csillagképben. Éjfélkor kel, az éjszaka második felében látható a délkeleti égen. Fényessége $0,5^m$, átmérője $17''$.

Uránusz: Sötétedés után kereshető a Pisces csillagképben. Késő este nyugszik.

Neptunusz: A Nap közelsége miatt nem figyelhető meg. 23-án együttállásban a Nappal.

Kaposvári Zoltán

**A hónap mélyég-objektuma:
NGC 2859 GX LMI**

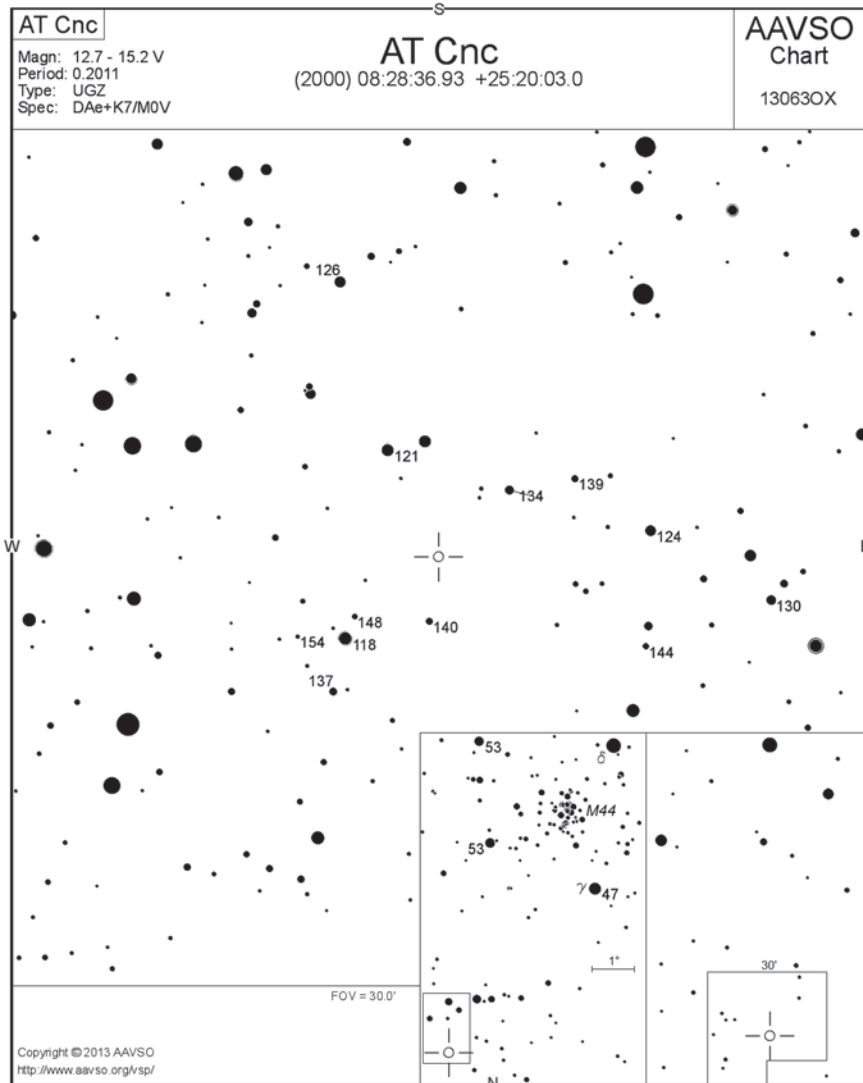
A Kis Oroszlán nem épp legfényesebb, de azért nem is reménytelenül halvány mélyég-objektuma az NGC 2859. Ez a különleges, lentikuláris galaxis szép küllőt is tartalmaz, amely a végei felé szélesebbé és fényesebbé válik. A galaxis külső részén egy, a fő tömegtől élesen elkülönülő gyűrű található, amely az égitest fotografikus látványát nagyon izgalmassá teszi. A rendszer – a mélyég-rovatban bemutatott NGC 660-hoz hasonlóan – kettő vagy több galaxis ütközéséből alakult ki, gázt már nem, port viszont annál többet tartalmaz. Csillagai nagyon idősök, emiatt a galaxis integrált színe vöröses. A fotósok eséllyel rögzíthetik a 83 millió fényév távol lévő galaxis részleteit. A vizuális észlelők sem kell, hogy lemondjanak róla, hiszen a galaxis 1 magnitúdós B-V színindexe miatt V tartományban 10,8–11 magnitúdó körüli összfényességgel rendelkezik. Fényének nagy része az alig 1,7–2'-es centrális tartományból származik, ezt övezi a halvány gyűrű, ami majdnem 4'-re növeli az átmérőt.

Észleljük ezt a különleges galaxist!

Sánta Gábor

A hónap változócsillaga: az AT Cancri

Ezúttal a Praesepétől 7 fokra található, közepes távcsövekkel is elérhető, mégis méltatlanul alulészlelt törpenóvára hívjuk fel a figyelmet. Az AT Cnc a ZCAM változó típus valamennyi jellegzetességét jól példázza. 12^m -t megközelítő maximuma és 15^m alatti minimuma között le-föl cikázó fénygörbéjét néha meglehetősen hosszú, akár fél évet meghaladó fényállandósulások követhetik, ekkor fényessége alig mozdul ki a $13,5^m$ -s

tartományból. De a „normál” időszakait jellemző egyenletes, 10–12 napos hullámzását is megtörhetik váratlan amplitúdóváltásai és ki-kimaradó ciklusai.

A csillag különlegessége, hogy a Z Cam mellett a második ismert törpenóva, amely a hagyományos nóvákhoz hasonlóan táguló gázhéjat mutat. Különösen szembetűnő a

hasonlóság két múlt századi nóva, a GK Per és a T Pyx kitorése után megfigyelhető szális szerkezetű anyagmaradványokkal. Feltételezhető tehát, hogy az AT Cnc a múltban hagyományos nóvakitörésen esett át, majd ezt követően vált (ismét?) visszatérő nóvává.

Bagó Balázs